

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ SWOT
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
3. วิธีการวัดและประเมินผลตามช่วงเวลา
4. การวัดผลและประเมินผลการศึกษาระดับปริญญาตรี
5. การวัดและประเมินผลการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

1. การวิเคราะห์ SWOT

เอกวิณิต พรหมรักษา (2555) ได้เรียบเรียงไว้ดังนี้ ผู้คิดค้น SWOT เทคนิคนี้ คือ อัลเบิร์ต ฮัมฟรี (Albert Humphrey) ได้ชื่อว่าเป็นผู้เริ่มแนวคิดนี้โดยนำเทคนิคนี้มาแสดงในงานสัมมนาที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด

สำหรับหลักการสำคัญของ SWOT ก็คือการวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ 2 ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ (situation analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กรธุรกิจ และจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถด้านต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินตามกลยุทธ์ขององค์กรที่เหมาะสมต่อไป

1.1 องค์ประกอบของ SWOT

S มาจาก Strengths หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ เป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในบริษัท เช่น จุดแข็งด้านการเงิน จุดแข็งด้านการผลิต จุดแข็งด้านทรัพยากรบุคคล บริษัทจะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด

W มาจาก Weaknesses หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ ที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่างๆ ของบริษัท ซึ่งบริษัทจะต้องหาวิธีในการแก้ปัญหาเหล่านั้นสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็น

O มาจาก Opportunities หมายถึง โอกาส การที่สภาพแวดล้อมภายนอกของบริษัทเอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร โอกาสแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก แต่จุดแข็งนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายในกิจการตลาดที่ดีจะต้องเสาะแสวงหาโอกาสอยู่เสมอและใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้นเช่น การเมือง การปกครอง กฎหมาย ราคาน้ำมัน ค่าเงินบาท คู่แข่ง เป็นต้น

T มาจาก Threats หมายถึง อุปสรรค ข้อจำกัด ซึ่งเกิด จากสภาพแวดล้อมภายนอก บางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้ เช่น ค่าเงินบาท คู่แข่ง เป็นต้น

1.2 เครื่องมือนี้ใช้เพื่ออะไร

SWOT เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ สำหรับองค์กรหรือโครงการ ซึ่งช่วยผู้บริหารกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายในโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก สำหรับกำหนดแผนงานโครงการจะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์และการกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้อุตสาหกรรมพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม

1.3 ข้อดีและข้อเสีย ของ SWOT

1.3.1 ข้อดี :

1) ใช้ประเมินสภาวะแวดล้อมและสถานภาพขององค์กรโดยเน้นศักยภาพและความพร้อมที่องค์กรมีอยู่และพยายามหลีกเลี่ยงภัยคุกคามหรือความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมภายนอกรวมทั้งแก้ไขจุดอ่อนขององค์กรด้วยเนื่องจากปัจจัยเหล่านี้มีโอกาสที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ได้เพิ่มมากขึ้น

2) นำไปใช้ปรับปรุงแนวคิดและแนวปฏิบัติของการจัดทำแผนงานหรือโครงการของหน่วยงานให้มีโอกาสสร้างความสำเร็จมากขึ้น

3) ทำให้ทราบถึงกลยุทธ์ในการปรับปรุงการทำงานความก้าวหน้าและขีดจำกัดด้านบุคลากร งบประมาณ และระบบงานเป็นการป้องกันการแทรกแซงการทำงานจากปัจจัยภายนอกได้มากขึ้น

1.3.2 ข้อเสีย: การวิเคราะห์ SWOT ขององค์กรมีข้อที่ควรคำนึง 4 ประการ คือ

- 1) องค์กรต้องกำหนดก่อนว่า องค์กรต้องการที่จะทำอะไร
- 2) การวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคต้องกระทำในช่วงเวลาขณะนั้น
- 3) องค์กรต้องกำหนดปัจจัยหลัก (key success factors) ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานให้ถูกต้อง
- 4) องค์กรต้องประเมินความสามารถของตนให้ถูกต้อง

1.4 ขั้นตอน/วิธีการดำเนินการทำ SWOT Analysis

การวิเคราะห์ SWOT จะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้างด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคขององค์กร ทำให้มีข้อมูลในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่จะถูกสร้างขึ้นมาบนจุดแข็งขององค์กรและแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถกำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเอาชนะอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือลดจุดอ่อนขององค์กรให้มัน้อยที่สุดได้ ภายใต้การวิเคราะห์ SWOT นั้น จะต้องวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.4.1 การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร

การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร จะเกี่ยวกับการวิเคราะห์และพิจารณาทรัพยากรและความสามารถภายในองค์กรทุก ๆ ด้าน เพื่อที่จะระบุจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กรแหล่งที่มาเบื้องต้นของข้อมูลเพื่อการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน คือระบบข้อมูลเพื่อการบริหารที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในด้านโครงสร้าง ระบบ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน บรรยากาศในการทำงานและทรัพยากรในการบริหาร (คน เงิน วัสดุ การจัดการ) รวมถึงการพิจารณาผลการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กรเพื่อที่จะเข้าใจสถานการณ์และผลกลยุทธ์ก่อนหน้านี้ด้วย

1) จุดแข็งขององค์กร (S-Strengths) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ภายในองค์กรนั่นเองว่า ปัจจัยใดภายในองค์กรที่เป็นข้อได้เปรียบหรือจุดเด่นขององค์กรที่องค์กรควรนำมาใช้ในการพัฒนาองค์กรได้ และควรดำรงไว้เพื่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร

2) จุดอ่อนขององค์กร (W-Weaknesses) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ภายในองค์กรนั้น ๆ เองว่าปัจจัยภายในองค์กรที่เป็นจุดด้อย ข้อเสียเปรียบขององค์กรที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือขจัดให้หมดไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

1.4.2 การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก

ภายใต้การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรนั้น สามารถค้นหาโอกาสและอุปสรรคทางการดำเนินงานขององค์กรที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งในและระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นโยบาย การเงิน การงบประมาณ สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ระดับการศึกษาและอัตราผู้หนังสือของประชาชน การตั้งถิ่นฐานและการอพยพของประชาชน ลักษณะชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางการเมือง เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา มติคณะรัฐมนตรี และสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี หมายถึง กรรมวิธีใหม่ ๆ และพัฒนาการทางด้านเครื่องมืออุปกรณ์ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและให้บริการ

1) โอกาสทางสภาพแวดล้อม (O-Opportunities) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กรปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบต่อประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการขององค์กรในระดับมหภาค และองค์กรสามารถฉกฉวยข้อดีเหล่านั้นมาเสริมสร้างให้หน่วยงานเข้มแข็งขึ้นได้

2) อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T-Threats) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กรปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบในระดับมหภาคในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งองค์กรจำต้องหลีกเลี่ยง หรือปรับสภาพองค์กรให้มีความแข็งแกร่งพร้อมที่จะเผชิญแรงกระทบดังกล่าวได้

1.4.3 ระบุสถานการณ์จากการประเมินสภาพแวดล้อม

เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับ จุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกด้วยการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกแล้ว ให้นำจุดแข็ง-จุดอ่อนภายในมาเปรียบเทียบกับโอกาส-อุปสรรค จากภายนอกเพื่อดูว่าองค์กรกำลังเผชิญสถานการณ์เช่นใดและภายใต้สถานการณ์เช่นนี้องค์กรควรจะทำอย่างไร โดยทั่วไปในการวิเคราะห์ SWOT ดังกล่าวนี้องค์กรจะอยู่ในสถานการณ์ 4 รูปแบบ ดังนี้

1) สถานการณ์ที่ 1 (จุดแข็ง-โอกาส) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่พึงปรารถนาที่สุด เนื่องจากองค์กรค่อนข้างจะมีหลายอย่าง ดังนั้น ผู้บริหารขององค์กรควรกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก (aggressive - strategy) เพื่อดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้างและปรับใช้และฉกฉวยโอกาสต่าง ๆ ที่เปิดมาหาประโยชน์อย่างเต็มที่

2) สถานการณ์ที่ 2 (จุดอ่อน-ภัยอุปสรรค) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด เนื่องจากองค์กรกำลังเผชิญอยู่กับอุปสรรคจากภายนอกและมีปัญหาจุดอ่อนภายในหลายประการ ดังนั้น ทางเลือกที่ดีที่สุดคือ กลยุทธ์การตั้งรับหรือป้องกันตัว (defensive strategy)

เพื่อพยายามลดหรือหลบหลีกภัยอุปสรรคต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ตลอดจนหามาตรการที่จะทำให้องค์กรเกิดความสูญเสียที่น้อยที่สุด

3) สถานการณ์ที่ 3 (จุดอ่อน-โอกาส) สถานการณ์องค์กรมีโอกาสเป็นข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันอยู่หลายประการ แต่ติดขัดอยู่ตรงที่มีปัญหาอุปสรรคที่เป็นจุดอ่อนอยู่หลายอย่างเช่นกัน ดังนั้น ทางออกคือ กลยุทธ์การพลิกตัว (turnaround-oriented strategy) เพื่อจัดหรือแก้ไขจุดอ่อนภายในต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะฉกฉวยโอกาสต่าง ๆ ที่เปิดให้

4) สถานการณ์ที่ 4 (จุดแข็ง-อุปสรรค) สถานการณ์นี้เกิดขึ้นจากการที่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน แต่ตัวองค์กรมีข้อได้เปรียบที่เป็นจุดแข็งหลายประการ ดังนั้น แทนที่จะรอจนกระทั่งสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ก็สามารถที่จะเลือกกลยุทธ์การแตกตัวหรือขยายขอบข่ายกิจการ (diversification strategy) เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มีสร้างโอกาสในระยะยาวด้านอื่น ๆ แทน

1.5 ข้อควรคำนึงและปัญหาในการวิเคราะห์ SWOT

การวิเคราะห์ SWOT มีข้อควรคำนึง 4 ประการ (Boseman et al., 1986 อ้างถึงใน นันทิยา หุตาวัตร, 2551) คือ

1) องค์กรต้องกำหนดก่อนว่าองค์กรต้องการอะไร
2) การวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคต้องกระทำในช่วงเวลาขณะนั้น ไม่ควรวิเคราะห์ไว้เนิ่นนานจนเกินไป เพราะเหตุการณ์อาจเปลี่ยนแปลงซึ่งทำให้โอกาสและอุปสรรคเปลี่ยนแปลงได้เช่นกัน

3) องค์กรต้องกำหนดปัจจัยหลัก (Key success factors) ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานให้ถูกต้อง

4) องค์กรต้องประเมินความสามารถของตนให้ถูกต้อง
นอกจากข้อที่ควรคำนึงแล้ว ยังมีปัญหาที่ควรระวัง (Goodstein et al., 1993 อ้างถึงใน นันทิยา หุตาวัตร, 2551) ดังนี้

(1) การระบุจุดอ่อนต้องกระทำอย่างซื่อสัตย์ และบางครั้งจุดอ่อนเฉพาะอย่างเป็นของเฉพาะบุคคล ถ้านำเอาจุดอ่อนเฉพาะบุคคลมาเป็นจุดอ่อนขององค์กรอาจจะทำให้กำหนดกลยุทธ์ผิดพลาด

(2) การจัดการกับกลไกการป้องกันตนเองต้องกระทำอย่างรอบคอบ

(3) แนวโน้มการขยายจุดแข็งที่เกินความเป็นจริง

(4) ความใกล้ชิดกับสถานการณ์ทำให้มองสถานการณ์ขององค์กรไม่ชัดเจน

(5) การกำหนดบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลต้องระบุให้ชัดเจน

(6) ข้อมูลไม่เพียงพอและข้อมูลสิ่งแวดล้อมภายนอกเบี่ยงเบน นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายนอกอาจเป็นโอกาสหรืออุปสรรคก็ได้

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์เนื้อหาของเอกสารมีความสำคัญยิ่งในการสื่อสาร トラบเท่าที่มนุษย์ยังคงใช้ภาษาและสัญลักษณ์ในการสื่อสารดังนั้นไม่ว่าจะเป็นคำพูด ข้อเขียน หนังสือพิมพ์ นวนิยายทั้งร้อยแก้วร้อยกรอง การเขียนไดอารี่ รูปภาพหรือบทเพลงก็ตาม นักวิจัยสามารถนำเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้มาพิจารณาวิเคราะห์ได้เมื่อเทคโนโลยีเจริญขึ้น (นิศา ชูโต, 2551, หน้า 194-196)

2.1 การวิเคราะห์เนื้อหา

เอนก พ.อนุกุลบุตร (2556, หน้า 79-80) ได้อธิบายไว้ดังนี้

2.1.1 การวิเคราะห์เนื้อหาในงานวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการแยกแยะข้อมูลที่เป็นสิ่งสื่อสารต่าง ๆ แล้วสังเคราะห์เป็นบทสรุปของการวิจัย ข้อมูลที่เป็นสิ่งสื่อสารได้แก่ เอกสารต่าง ๆ และสิ่งสื่อสารอื่น ๆ เช่น วิดิทัศน์ ภาพยนตร์

2.2.2 กรอบการวิเคราะห์เนื้อหา เอกสารแต่ละชิ้นเป็นสิ่งสำเร็จรูปอย่างหนึ่งเสร็จสิ้นในตัว มีสิ่งที่ควรแยกแยะให้เห็นสิ่งต่อไปนี้

1) องค์ประกอบ (Element) เป็นการค้นหาส่วนประกอบย่อยของเนื้อหา อาจเป็นชนิดประเภทที่สำคัญ เช่น เป็นเรื่อง ส.ส. ประชาชน รัฐสภา กฎหมาย ในเอกสารชิ้นหนึ่ง

2) ความสัมพันธ์ (Relation) เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ เช่น รัฐสภามีหน้าที่ตรากฎหมาย ส.ส. เป็นตัวแทนของประชาชน

3) หลักการที่องค์ประกอบยึดโยงกันอยู่ (Organization Principle) เป็นการค้นหาหลักการที่องค์ประกอบย่อย ๆ ยึดโยงกันเป็นรูปร่างอยู่ได้เช่นหลักที่ว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

2.2.3 ขั้นตอนในการวิเคราะห์เนื้อหา

1) เลือกเอกสารที่เหมาะสมและเกี่ยวข้องกับการวิจัย มีความเที่ยงตรงและเป็นปรนัย

2) อ่านเอกสารทั้งหมดเพื่อเห็นเค้าโครงข้อมูลที่จะวิเคราะห์

3) แยกข้อมูลเอกสารออกเป็นประเภทโดยใช้เกณฑ์เดียวกัน เช่น ใช้เนื้อหาเป็นเกณฑ์

4) พิจารณาเอกสารแต่ละประเภทรายชิ้น แยกแยะให้ได้องค์ประกอบความสัมพันธ์ และหลักการ

5) สร้างข้อสรุปชั่วคราว แล้วตรวจสอบข้อสรุป อาจมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง หรือหาข้อมูลเพิ่มเติม วิเคราะห์เพิ่ม

6) สร้างบทสรุปและตรวจสอบบทสรุปเป็นข้อค้นพบการวิจัย

3. วิธีการวัดและประเมินผลตามช่วงเวลา

วิธีการวัดและประเมินผลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช แบ่งตามช่วงเวลาของการดำเนินการเรียน แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ การวัดและประเมินผลก่อนเริ่มต้นการเรียน การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน และการวัดและประเมินผลปลายภาค แต่เนื่องจากมหาวิทยาลัยจัดการเรียนการสอนในระบบทางไกล ทำให้ผู้สอนไม่สามารถประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนทางตรงได้ ต้องใช้การประเมินทางอ้อมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินตนเองทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนในแต่ละหน่วย โดยใช้วิธีวัดในแต่ละช่วงเวลาดังนี้

3.1 การวัดและประเมินผลตนเองก่อนและหลังเรียน

การวัดและประเมินผลตนเองก่อนและหลังเรียนมีความมุ่งหมายให้นักศึกษาประเมินตนเองว่ามีความรู้ในหน่วยที่กำลังศึกษามากน้อยเพียงใด โดยมสธ. จะจัดส่งแบบประเมินตนเองทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน ให้นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนพร้อมกับเอกสารการสอนทุกชุดวิชา การประเมินตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนจะเป็นข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ และมีเฉลยในตอนท้ายการประเมินทุกหน่วยในเอกสารการสอน แบบประเมินตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนจะเป็นข้อสอบคู่ขนานกัน วิธีการประเมินคือนักศึกษาทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียนแล้วตรวจคำตอบเพื่อตรวจดูว่าตนมีความรู้ก่อนการอ่านเอกสารมากน้อยเพียงใด หลังจากนั้นให้อ่านเอกสารการสอน เมื่ออ่านจบให้ทำแบบประเมินตนเองหลังเรียนแล้วตรวจคำตอบ และตรวจสอบตนเองอีกครั้งว่าหลังจากอ่านเอกสารแล้วมีความเข้าใจหรือสามารถเรียนรู้ได้เพิ่มมากขึ้นหรือไม่ หากพบว่ายังตอบผิดให้นักศึกษาทบทวนประเด็นที่ยังไม่เข้าใจอีกครั้ง

3.2 การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน

มหาวิทยาลัยได้ออกแบบการวัดและประเมินผลระหว่างเรียน แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ กิจกรรมท้ายเรื่อง และกิจกรรมระหว่างภาค มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 กิจกรรมท้ายเรื่อง เป็นกิจกรรมระดับหน่วยที่กำหนดไว้ท้ายเรื่องทุกเรื่องของทุกหน่วยในเอกสารการสอน โดยออกแบบให้นักศึกษาสามารถตรวจสอบได้ว่าตนเองมีความรอบรู้ตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์หรือไม่ หากยังไม่รอบรู้ก็ต้องทบทวนใหม่จนกว่าจะบรรลุตามวัตถุประสงค์

3.2.2 กิจกรรมระหว่างภาค กำหนดให้นักศึกษาทำระหว่างภาคเรียน รูปแบบของกิจกรรมขึ้นอยู่กับคณะกรรมการบริหารชุดวิชาเป็นผู้ออกแบบให้สอดคล้องกับธรรมชาติ จุดเน้น วัตถุประสงค์ของชุดวิชาที่ต้องการให้นักศึกษาเรียนรู้

การประเมินกิจกรรมประจำชุดวิชาในระดับปริญญาตรีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในชุดวิชา 3 ระดับดังต่อไปนี้

1) ชุดวิชาระดับ 1 เป็นชุดวิชาที่มุ่งให้ความรู้พื้นฐานเน้นหลักการและทฤษฎี ให้สัดส่วนการประเมินจากการประเมินกิจกรรมต่อการสอบปลายภาค 20 : 80

2) ชุดวิชาระดับ 2 เป็นชุดวิชาที่เน้นทักษะความชำนาญที่มุ่งให้ “ทำเป็น” และได้รับประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการเข้าร่วมปฏิบัติการเสมือนจริงหรือปฏิบัติการจำลองให้สัดส่วนการประเมินจากการประเมินกิจกรรมต่อการสอบปลายภาค 40 : 60

3) ชุดวิชาระดับ 3 เป็นชุดวิชาที่มุ่งให้นักศึกษานำหลักการและทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติโดยการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง เช่น การฝึกงาน การฝึกปฏิบัติการผลิตสื่อหรือประสบการณ์วิชาชีพเฉพาะเรื่องให้สัดส่วนการประเมินจากการประเมินกิจกรรมต่อการสอบปลายภาค 60 : 40

เงื่อนไขการประเมินผลมี 3 กรณี คือ

(1) กรณี นักศึกษาส่งกิจกรรมให้ได้รับคะแนนเก็บตามที่คณะกรรมการบริหารชุดวิชากำหนด หากนักศึกษาสอบไล่ไม่ผ่านให้นำคะแนนกิจกรรมดังกล่าวไปรวมกับคะแนนในการสอบซ่อมของภาคการศึกษานั้น ทั้งนี้ นักศึกษาไม่ต้องส่งกิจกรรมอีก

(2) กรณี นักศึกษาไม่ส่งกิจกรรมหรือมหาวิทยาลัยไม่ได้รับกิจกรรมจากนักศึกษา นักศึกษาจะไม่มีคะแนนเก็บและให้ตัดสินผลการสอบจากคะแนนสอบเพียงอย่างเดียวในภาคการศึกษานั้น ทั้งสอบไล่และสอบซ่อม และในกรณีนี้ นักศึกษาจะส่งกิจกรรมในภายหลังเพื่อให้มีคะแนนเก็บสำหรับการสอบซ่อมไม่ได้

(3) สำหรับนักศึกษาที่ทำกิจกรรม มหาวิทยาลัยจะพิจารณาให้นักศึกษาได้ประโยชน์สูงสุด โดยการนำคะแนนสอบปลายภาคของนักศึกษาเพียงอย่างเดียวมาเปรียบเทียบกับการคิดคะแนนสอบปลายภาครวมกับคะแนนกิจกรรม แล้วนำคะแนนส่วนที่มากกว่าไปใช้ในการตัดสินผลการสอบให้นักศึกษา

แต่อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนี้ มสธ. ได้จัดให้มีการสอนเสริมแบบเก็บคะแนนขึ้นอีกช่องทางหนึ่ง โดยให้สัดส่วนการประเมินจากการประเมินกิจกรรมระหว่างเข้าชั้นเรียนต่อการสอบปลายภาค 30 : 70

3.3 การวัดและประเมินผลปลายภาค

การวัดและประเมินผลปลายภาคของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความรู้ความสามารถของนักศึกษาในชุดวิชานั้น ๆ ทั้ง 15 หน่วย โดยใช้แบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือกหรือข้อสอบแบบเลือกตอบผสมอัตนัย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดแต่ละชุดวิชา ส่วนใหญ่ข้อสอบจะมีจำนวน 120 ข้อ ใช้เวลาในการสอบ 3 ชั่วโมง โดยใช้หลักคิดคือ ข้อสอบแบบเลือกตอบ 1 ข้อ ใช้เวลาในการทำข้อสอบ 1.5 นาที

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้จัดให้มีการสอบตามความพร้อมของนักศึกษารายบุคคลด้วยคอมพิวเตอร์ (Walk-in Exam) เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสในการสอบให้แก่ นักศึกษาที่มีความพร้อมหลังจากได้ศึกษาเอกสารการสอนแล้ว โดยจัดสอบเฉพาะภาคไล่และเปิดสอบก่อนการสอบปกติ 1 เดือน ซึ่งนักศึกษาที่เข้าสอบโดยระบบนี้จะทราบผลทันทีที่สอบเสร็จ หากเป็นชุดวิชาที่มีข้อสอบอัตนัยจะทราบผลสอบภายใน 2 อาทิตย์ ถ้าหากนักศึกษาสอบไม่ผ่านก็สามารถไปเข้าสอบที่สนามสอบปกติได้

4. การวัดผลและประเมินผลการศึกษาระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยแบ่งลักษณะเนื้อหาชุดวิชาออกเป็นชุดวิชาเชิงทฤษฎีและชุดวิชาเชิงปฏิบัติ โดยให้มีการประเมินผลการศึกษาทุกชุดวิชาที่นักศึกษาได้ลงทะเบียนเรียนไว้แต่ละภาคการศึกษา และใช้วิธีการประเมินผลการศึกษา ดังนี้

- 1) การให้คะแนนกิจกรรมหรือการฝึกปฏิบัติ
- 2) การสอบประจำภาคการศึกษา
- 3) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาชีพตามที่สาขาวิชาเป็นผู้กำหนดในช่วงก่อนสำเร็จการศึกษา

การวัดและประเมินผลการศึกษาในแต่ละชุดวิชา สาขาวิชาจะเป็นผู้กำหนดว่าชุดวิชาใดเป็นชุดวิชาเชิงทฤษฎีหรือเป็นชุดวิชาเชิงปฏิบัติ และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับฝึกปฏิบัติและการสอบไล่ประจำภาคการศึกษาตามลักษณะของแต่ละชุดวิชาที่สาขาวิชานั้นรับผิดชอบ โดยให้เป็นไปตามระเบียบของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทั้งนี้มหาวิทยาลัยกำหนดให้มีการวัดและประเมินผลความรู้ของนักศึกษาในปลายภาคการศึกษา ดังนี้

4.1 ระบบการจัดทำแบบทดสอบ

การดำเนินการจัดทำแบบทดสอบปลายภาคของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นการประสานงานกันระหว่างคณะกรรมการออกข้อสอบกับศูนย์วิจัยและพัฒนาแบบทดสอบ โดยคณะกรรมการออกข้อสอบเป็นผู้รับผิดชอบออกข้อสอบในแต่ละชุดวิชา แล้วนำส่งมายังศูนย์วิจัยและพัฒนาแบบทดสอบเพื่อดำเนินการจัดทำต้นฉบับแบบทดสอบ ส่งต้นฉบับแบบทดสอบไปดำเนินการ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์และทำการบรรจุแบบทดสอบแยกตามสนามสอบเพื่อนำส่งให้ฝ่ายจัดสอบนำไปดำเนินการสอบที่สนามสอบทั่วประเทศ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาแบบทดสอบดำเนินการจัดทำแบบทดสอบปลายภาคหลายลักษณะด้วยกัน เช่น ข้อสอบกระดาษสำหรับนักศึกษาปกติ ข้อสอบสำหรับนักศึกษาลักษณะพิเศษ ข้อสอบสำหรับนักศึกษาที่ใช้สนามสอบในต่างประเทศ เป็นต้น

นอกจากการทำแบบทดสอบปลายภาคแล้ว ศูนย์วิจัยและพัฒนาแบบทดสอบยังมีหน้าที่ในการจัดทำแบบทดสอบสำหรับการสอบอื่นอีกด้วย เช่น ข้อสอบสำหรับการอบรมเข้มของนักศึกษา และศูนย์วิจัยและพัฒนาแบบทดสอบร่วมกับศูนย์วิชาการประเมินผลได้จัดทำข้อสอบสำหรับสอบตามความพร้อมของนักศึกษารายบุคคลด้วยคอมพิวเตอร์อีกด้วย

4.2 ระบบการจัดสอบ

มหาวิทยาลัยจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาค คือ ภาคต้นและภาคปลายในแต่ละภาคการศึกษามีการจัดสอบ 2 ครั้ง คือ สอบไล่และสอบซ่อม ซึ่งจัดให้สำหรับนักศึกษาที่สอบไล่ไม่ผ่านในภาคการศึกษานั้น นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังเปิดภาคการศึกษาพิเศษให้นักศึกษาได้ลงทะเบียนเรียนอีกจำนวน 1 ชุดวิชา โดยจะจัดสอบภาคการศึกษาพิเศษให้พร้อมกับการสอบซ่อมภาคการศึกษาที่ 2 นักศึกษาที่สอบไม่ผ่านในชุดวิชาที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาพิเศษจะไม่มี การสอบซ่อม ทั้งนี้ สำนักทะเบียนและวัดผลจะจัดส่งรายละเอียดวิธีปฏิบัติตนในการเข้าสอบและกำหนดการสอบให้นักศึกษาทราบล่วงหน้าเป็นรายบุคคลก่อนวันสอบประมาณ 45 วัน ก่อนการสอบ

4.3 สนามสอบ

เพื่อเป็นการประหยัดและอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา มหาวิทยาลัยจึงเปิดสนามสอบทุกจังหวัดทั่วประเทศ จังหวัดละหนึ่งสนามสอบเป็นอย่างน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดที่เป็นศูนย์บริการการศึกษาในท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดใดก็จะเข้าสอบตามสนามสอบในจังหวัดของตนหรือสนามสอบระดับอำเภอในกรณีที่มหาวิทยาลัยเห็นว่าการเดินทางไปสอบในจังหวัดไม่สะดวก ซึ่งปัจจุบันมี 24 อำเภอคือ สัตหีบ บัวใหญ่ สีคิ้ว นางรอง กันทรลักษณ์ เดชอุดม เมืองพล ชุมแพ กุมภวาปี สุวรรณภูมิ สว่างแดนดิน เชียงดาว บัวแม่สะเรียง แม่สอด อุ้มผาง บึงสามพัน หัวหิน พุ่งสง เกาะสมุย หาดใหญ่ นาทวี เบตง และสุโขทัย กรณีที่นักศึกษาต้องเดินทางไปต่างจังหวัดหรือย้ายที่อยู่ชั่วคราวไม่สามารถเข้าสอบในสนามสอบที่มหาวิทยาลัยจัดให้ตามที่อยู่ที่ตั้งไว้ ให้ยื่นคำร้องขอย้ายสนามสอบ (มสธ. 27) โดยแจ้งให้มหาวิทยาลัยทราบจังหวัดที่ประสงค์จะเข้าสอบล่วงหน้าก่อนสอบ 45 วัน มิฉะนั้นจะไม่ได้รับอนุญาตให้ย้ายสนามสอบ นักศึกษาที่เป็นผู้ต้องขัง มหาวิทยาลัยจะจัดให้สอบภายในเรือนจำตามที่กำหนดไว้

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังมีบริการจัดสอบในต่างประเทศสำหรับนักศึกษาที่ไม่สะดวกจะเข้าสอบในสนามสอบประเทศไทย โดยนักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษานั้น ๆ มาแล้วและจ่ายค่าธรรมเนียมในการสอบ 6,500 บาทต่อครั้งของการสอบโดยมหาวิทยาลัยจะจัดสอบให้ ณ สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ประจำประเทศนั้น ๆ ที่พร้อมจะดำเนินการจัดสอบให้ ส่วนนักศึกษาที่พำนักอยู่ในประเทศมาเลเซีย เมืองฮ่องกง เมืองไต้หวัน สิงคโปร์ บรูไนดารุสซาลาม สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และซาอุดีอาระเบีย ซึ่งมหาวิทยาลัยจัดตั้งศูนย์บริการที่จะดำเนินการจัดสอบให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยไว้แล้ว

4.4 วันและเวลาสอบ

เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับนักศึกษาให้สามารถเข้าสอบได้โดยไม่กระทบต่องานประจำที่ปฏิบัติอยู่ มหาวิทยาลัยจึงดำเนินการจัดสอบในแต่ละภาคการศึกษาเฉพาะในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ให้เสร็จสิ้นภายใน 2 วัน โดยจัดสอบวันละ 2 คาบ ยกเว้นการสอบภาคการศึกษาพิเศษและการสอบซ่อมภาคการศึกษาที่ 2 จะจัดสอบวันละ 3 คาบ ซึ่งจะแจ้งกำหนดการสอบให้นักศึกษาทุกคนทราบเป็นรายบุคคลทางไปรษณีย์

4.5 การย้ายสนามสอบ

มหาวิทยาลัยจะจัดให้นักศึกษาเข้าสอบ ณ สนามสอบที่นักศึกษาระบุความจำนงไว้ในใบสมัครและขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาเป็นหลัก เช่น

4.5.1 ระบุให้มหาวิทยาลัยจัดสนามสอบให้ตามรหัสไปรษณีย์ที่อยู่ที่ใช้ติดต่อกับมหาวิทยาลัย กรณีนี้หากนักศึกษาขอเปลี่ยนที่อยู่มายังมหาวิทยาลัยในภายหลังจะได้รับการจัดสนามสอบให้ตามรหัสไปรษณีย์ที่อยู่ใหม่โดยอัตโนมัติหรือจัดสอบให้ ณ สนามสอบที่นักศึกษาระบุความประสงค์หรือ

4.5.2 ระบุสนามสอบอื่นที่ต้องการเข้าสอบไว้ที่ไม่ใช่การจัดสนามสอบตามรหัสไปรษณีย์ที่อยู่ กรณีนี้มหาวิทยาลัยจะจัดให้นักศึกษาเข้าสอบ ณ สนามสอบที่ระบุไว้เป็นการถาวร และจะไม่เปลี่ยนแปลงไปตามการขอเปลี่ยนที่อยู่ของนักศึกษา หากไม่สามารถเข้าสอบในสนามสอบถาวรที่มหาวิทยาลัยจัดให้ได้ต้องยื่นคำร้องขอย้ายสนามสอบ (มสธ. 27) ก่อนการสอบ 45 วัน

4.6 การแจ้งผลการสอบ

เมื่อมหาวิทยาลัยดำเนินการประมวลผลความรู้ของนักศึกษาที่เข้าสอบเรียบร้อยแล้วจะแจ้งผลการสอบให้กับนักศึกษาทางไปรษณีย์เป็นรายบุคคล และนักศึกษาสามารถตรวจสอบผลการสอบได้ทางเว็บไซต์ของทางมหาวิทยาลัย

4.7 การประเมินผลการศึกษา

มหาวิทยาลัยให้ลำดับชั้นการแสดงความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาในแต่ละ
ชุดวิชา ดังนี้

ลำดับชั้น	ความหมาย
H (ได้คะแนนร้อยละ 76 ขึ้นไป)	เกียรตินิยม (HONOUR)
S (ได้คะแนนร้อยละ 60-75)	ผ่าน (SATISFACTORY)
U (ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60)	ไม่ผ่าน (UNSATISFACTORY)
I	ไม่สมบูรณ์ (INCOMPLETE)

สัญลักษณ์ I ในระบบการประเมินผลการศึกษาจะกำหนดให้ในกรณีต่อไปนี้

นักศึกษาที่ไม่ได้เข้าสอบชุดวิชานั้นเป็นครั้งแรกจะได้ลำดับชั้น I (ยกเว้นภาค
การศึกษาพิเศษ จะไม่มีลำดับชั้น I) เมื่อเข้าสอบซ่อมจะได้ลำดับชั้นตามผลการสอบโดยไม่มีเครื่องหมาย
* (ลำดับชั้นที่มีเครื่องหมาย * กำกับแสดงว่าเคยสอบชุดวิชานั้นไม่ผ่านมาแล้ว) แต่ถ้าไม่ได้เข้าสอบซ่อม
I จะเปลี่ยนเป็น U โดยอัตโนมัติ หรือ

การดำเนินกิจกรรมที่กำหนดตามหลักสูตรไม่เสร็จสมบูรณ์ในภาคการศึกษาที่ได้
ลงทะเบียนเรียน การนับชุดวิชาสะสมเพื่อให้ครบหลักสูตรมหาวิทยาลัยจะนับเฉพาะชุดวิชาที่นักศึกษา
สอบได้ลำดับชั้น H และ S เท่านั้น โดยแต่ละลำดับชั้นจะมีค่าดังนี้

H ของแต่ละชุดวิชา มีค่า 4.00

S ของแต่ละชุดวิชา มีค่า 2.30

ตารางที่ 2.1 รายละเอียดระยะเวลาการศึกษาของหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี

จำนวนชุดวิชา ที่ศึกษา	รายละเอียดระยะเวลาการศึกษาของหลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี (ปี)				
	(1) ระยะเวลา การศึกษา	(2) ระยะเวลา การได้รับ เกียรตินิยม (ปี)	(3) ระยะเวลา การศึกษา 3 เท้า ของหลักสูตร (ปี)	(4) ระยะเวลา ต่อ อายุสถานภาพ การศึกษา (ปี)	(5) รวมระยะเวลา การศึกษาที่อยู่ใน ระบบ (ปี)
5-6	1	-	3	1	4
12	2	2	6	1	7
13-15	2.5	2.5	7.5	1	8.5
16-18	3	3	9	1	10
19-21	3.5	3.5	10.5	1	11.5
22-26	4	4	12	1	13

5. การวัดผลและประเมินผลการศึกษาาระดับบัณฑิตศึกษา

5.1 การปฐมนิเทศเชิงปฏิบัติการบัณฑิตศึกษา

การปฐมนิเทศเชิงปฏิบัติการบัณฑิตศึกษา เป็นกิจกรรมภาคบังคับ นักศึกษาทุกคนที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาแล้วจะต้องเข้ารับการปฐมนิเทศเชิงปฏิบัติการบัณฑิตศึกษาตามวันเวลาและสถานที่ที่มหาวิทยาลัยกำหนดก่อนเปิดภาคการศึกษาแรกเพื่อทำความเข้าใจในวิธีการศึกษาทางไกลระดับบัณฑิตศึกษา รายละเอียดของโครงสร้าง เนื้อหาสาระ และกระบวนการศึกษาตามหลักสูตร รวมทั้งการปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการเพื่อวางแผนการเรียนร่วมกัน กิจกรรมนี้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตร

5.2 การลงทะเบียนเรียนและศึกษาชุดวิชา (สัมมนาเสริม/เข้ม)

5.2.1 การลงทะเบียนเรียนตามที่หลักสูตรปริญญาโทกำหนดจำนวนชุดวิชาและหน่วยกิตของแต่ละแผนการศึกษาไว้ คือ แผน ก จะต้องลงทะเบียนเรียนไม่ต่ำกว่า 4 ชุดวิชา (24 หน่วยกิต) ชุดวิชาวิทยานิพนธ์ (12 หน่วยกิต) และแผน ข จะต้องลงทะเบียนเรียนไม่ต่ำกว่า 5 ชุดวิชา (30 หน่วยกิต) ชุดวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระ (6 หน่วยกิต) ในแต่ละภาคการศึกษานักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนไม่ต่ำกว่า 1 ชุดวิชา โดยทุกหลักสูตรกำหนดโปรแกรมการศึกษาไว้ให้นักศึกษาลงทะเบียนเรียน 2 ชุดวิชา ต่อภาคการศึกษา หากนักศึกษาลงทะเบียนเรียนตามที่แต่ละหลักสูตรกำหนด สามารถสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนด ถ้านักศึกษาไม่สามารถลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษา ขอให้แจ้งมหาวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติรักษาสถานภาพการศึกษา สำหรับกำหนดการและเอกสารการลงทะเบียนเรียน มหาวิทยาลัยจะแจ้งและจัดส่งให้นักศึกษาทุกปีการศึกษา

5.2.2 การศึกษาชุดวิชา หลังจากที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียนแล้ว จะได้รับเอกสารประมวลสาระชุดวิชา แนวการศึกษา และแผนกิจกรรมการศึกษา นอกจากนี้บางชุดวิชาอาจจะมีสื่ออื่น ๆ ประกอบในการศึกษาด้วยนักศึกษาสามารถศึกษาได้จากแนวการศึกษาและประมวลสาระชุดวิชา แต่ละชุดวิชาจะมีเนื้อหาสาระประมาณ 15 หน่วย แต่ละหน่วยจะต้องใช้เวลาศึกษาประมาณ 5 - 15 ชั่วโมง ซึ่งนักศึกษาจะต้องศึกษาจากแนวการศึกษาและประมวลสาระควบคู่กันไป โดยนักศึกษาควรศึกษาคำแนะนำในการศึกษา ขอบข่าย วัตถุประสงค์แผนการสอนประจำหน่วย แผนการสอนประจำตอน สาระสังเขป (ในแนวการศึกษา) เนื้อหาสาระแต่ละตอน (ในประมวลสาระชุดวิชา) และจะต้องปฏิบัติกิจกรรมในแนวการศึกษาไปพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้การศึกษาระดับปริญญาโทมุ่งเน้นให้นักศึกษาต้องทำการค้นคว้าด้วยตนเอง จากสื่อเสริมและแหล่งค้นคว้า สื่อเสริมที่นักศึกษาใช้ค้นคว้านอกจากการศึกษาจากสื่อต่าง ๆ แล้ว มหาวิทยาลัยได้จัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมใน

ส่วนที่เป็นทักษะพิสัยและเจตพิสัย ซึ่งไม่สามารถทดแทนด้วยสื่ออื่นได้ เพราะเป็นส่วนที่ต้องมีการพบปะสนทนาโต้ตอบ อภิปรายแลกเปลี่ยนผลงานและประสบการณ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา และระหว่างนักศึกษาด้วยกันจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ซึ่งกิจกรรมในส่วนนี้เรียกว่า กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ ได้แก่ การสัมมนาเสริมและการสัมมนาเข้ม กิจกรรมปฏิสัมพันธ์นี้แต่ละชุดวิชาได้กำหนดไว้ 2 - 3 ครั้ง นักศึกษาจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง เพราะเป็นกิจกรรมที่ให้นักศึกษาส่งงานและเสนอผลงานซึ่งกำหนดไว้ในเอกสาร “แผนกิจกรรมการเรียนและแนวการศึกษา”

5.3 การสอบประจำชุดวิชา (สอบปลายภาค)

5.3.1 การสอบปกติ นักศึกษาจะต้องสอบตามวันเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนด สำหรับสนามสอบมหาวิทยาลัยจะกำหนดตามที่นักศึกษากำหนดให้มหาวิทยาลัยใช้ในการติดต่อกับนักศึกษา

5.3.2 การสอบทดแทน กรณีที่นักศึกษามีความจำเป็นไม่สามารถมาเข้าสอบได้ตามวันเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนด นักศึกษาสามารถยื่นคำร้องขอสอบทดแทนได้ที่สำนักบัณฑิตศึกษา พร้อมชำระค่าธรรมเนียมการสอบชุดวิชาละ 3,000 บาท มาพร้อมหลักฐานแสดงความจำเป็นที่แสดงให้เห็นว่าไม่สามารถเข้าสอบตามวันเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนด เช่น ใบรับรองแพทย์ คำสั่งย้ายราชการด่วน หนังสือรับรองการเดินทางไปต่างประเทศ เป็นต้น ภายใน 7 วันหลังจากวันสอบประจำภาคการศึกษา ทั้งนี้การพิจารณาอนุมัติการสอบทดแทนสาขาวิชาจะพิจารณาอนุมัติเป็นรายกรณี

1) การเปลี่ยนสนามสอบ กรณีที่นักศึกษามีความจำเป็นต้องเปลี่ยนสนามสอบเนื่องจากสาเหตุใด ๆ ก็ตามที่ทำให้ไม่สามารถเข้าสอบ ณ สนามสอบที่มหาวิทยาลัยจัดสอบได้ นักศึกษาจะต้องยื่นคำร้องขอเปลี่ยนสนามสอบล่วงหน้าก่อนกำหนดการสอบไม่น้อยกว่า 45 วัน โดยยื่นคำร้องถึงฝ่ายทะเบียนและวัดผลบัณฑิตศึกษาสำนักบัณฑิตศึกษา ตู้ปณ.55 ปท. หลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 โดยไม่เสียค่าธรรมเนียมใด ๆ ทั้งสิ้น หากนักศึกษายื่นคำร้องล่าช้ากว่าที่กำหนด นักศึกษาไม่มีสิทธิเข้าสอบ ณ สนามสอบใหม่ ต้องเข้าสอบสนามสอบเดิมเท่านั้น

2) การสอบ ณ สนามสอบต่างประเทศ กรณีที่นักศึกษามีความจำเป็นต้องเดินทางไปต่างประเทศ ตรงกับวันเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนดให้เป็นวันสอบประจำภาคการศึกษา นักศึกษาสามารถยื่นคำร้องขอสอบ ณ สนามสอบต่างประเทศที่เป็นที่ตั้งของสถานทูตไทย หรือสถานกงสุลของประเทศไทย พร้อมแนบหลักฐานแสดงความจำเป็นที่ต้องขอสอบ ณ สนามสอบต่างประเทศ ภายใน 60 วันก่อนสอบ และต้องชำระค่าธรรมเนียมในการสอบ ณ สนามสอบต่างประเทศ 6,500 บาท (กรณีโอนเงินค่าธรรมเนียมสอบมาจากต่างประเทศ ต้องชำระค่าธรรมเนียมธนาคารเพิ่มเติมด้วย)

5.4 ระยะเวลาศึกษาในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

5.4.1 หลักสูตรระดับปริญญาเอก มีระยะเวลาศึกษาไม่เกิน 9 ปีการศึกษา นับจากวันเปิดภาคการศึกษาแรกที่เข้าศึกษาในหลักสูตร

5.4.2 หลักสูตรระดับปริญญาโท มีระยะเวลาศึกษาไม่เกิน 6 ปีการศึกษา นับจากวันเปิดภาคการศึกษาแรกที่เข้าศึกษาในหลักสูตร

5.4.3 หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต มีระยะเวลาศึกษาไม่เกิน 3 ปีการศึกษา นับจากวันเปิดภาคการศึกษาแรกที่เข้าศึกษาในหลักสูตร ในกรณีที่นักศึกษาไม่สามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดในหลักสูตร มหาวิทยาลัยอาจพิจารณาขยายระยะเวลาศึกษาให้เป็นราย ๆ ไป ทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไขที่มหาวิทยาลัยกำหนด

5.4.4 โครงการสัมฤทธิ์บัตรบัณฑิตศึกษา มีระยะเวลาศึกษา 1 ภาคการศึกษา นับจากวันเปิดภาคการศึกษาที่เข้าศึกษาในโครงการสัมฤทธิ์บัตรบัณฑิตศึกษา

5.5 การประเมินผลการศึกษา

การประเมินผลการศึกษาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประเมินจาก

- (1) ผลงานที่มอบหมายให้ทำ
- (2) การสอบชุดวิชาประจำภาคการศึกษา
- (3) การสอบวิทยานิพนธ์สำหรับ แผน ก หรือ การสอบประมวลความรู้และการศึกษาค้นคว้าอิสระสำหรับ แผน ข
- (4) การเข้ารับการอบรมเข้มเสริมประสบการณ์มหาบัณฑิต หรือประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิต

การประเมินผลการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตศึกษา ประเมินจาก

- (1) ผลงานที่มอบหมายให้ทำ
- (2) การสอบชุดวิชาประจำภาคการศึกษา
- (3) การเข้ารับการอบรมเข้มเสริมประสบการณ์ประกาศนียบัตรบัณฑิต หรือ ประสบการณ์วิชาชีพประกาศนียบัตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยใช้ระบบอักษรระดับคะแนน ที่แสดงความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษา การวัดและการประเมินผลแต่ละชุดวิชาให้อักษรระดับคะแนน ดังนี้

ตารางที่ 2.2 การวัดและการประเมินผลแต่ละชุดวิชาโดยใช้อักษรระดับคะแนน

อักษรระดับคะแนน	ความหมาย	คะแนนต่อ 1 หน่วยกิต
A	ผลการประเมินขั้นดีเยี่ยม (Excellent)	4.0
B+	ผลการประเมินขั้นดีมาก (Very Good)	3.5
B	ผลการประเมินขั้นดี (Good)	3.0
C+	ผลการประเมินขั้นค่อนข้างดี (Fairly Good)	2.5
C	ผลการประเมินขั้นพอใช้ (Fair)	2.0
D	ผลการประเมินขั้นอ่อน (Poor)	1.0
F	ผลการประเมินขั้นตก (Failed)	0

หมายเหตุ - นักศึกษาที่ได้อักษรระดับคะแนน D และ F ถือว่าสอบไม่ผ่านและต้องลงทะเบียนเรียนใหม่ในชุดวิชานั้นจนกว่าจะสอบผ่าน

- นักศึกษาที่มีความประสงค์ลงทะเบียนเรียนใหม่เพื่อยกระดับคะแนนชุดวิชาที่สอบผ่านไปแล้วก็สามารถทำได้

ผลการศึกษาอาจแสดงได้ด้วยสัญลักษณ์อื่น ดังต่อไปนี้

I (Incomplete) การประเมินผลไม่สมบูรณ์ เนื่องจากไม่ได้ดำเนินการครบตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

IP (In Progress) ผลการประเมินความก้าวหน้าตามจำนวนหน่วยกิต ที่ได้รับการประเมินในภาคการศึกษานั้น

P (Passed) สอบผ่านสำหรับการประเมินผลที่ไม่คิดคะแนน

U (Unsatisfactory) สอบไม่ผ่านสำหรับการประเมินผลที่ไม่คิดคะแนน

W (Withdrawn) การยกเลิก ใช้ในกรณีที่นักศึกษาขอลงทะเบียนเรียนไว้แล้วภายในระยะเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนด

N (Not Graded and ไม่นับคะแนน Credited)

SP (Suspended) ผลสอบของชุดวิชาที่ลงทะเบียนเพื่อยกระดับคะแนนในภาค

การศึกษาที่ผ่านมาสำหรับการสอบวิทยานิพนธ์/การศึกษาค้นคว้าอิสระ และการสอบประมวลความรู้ นักศึกษาที่สอบไม่ผ่านในครั้งแรกจะมีสิทธิ์สอบอีกครั้ง หากสอบครั้งที่สองไม่ผ่าน จะถือว่าพ้นสภาพการเป็นนักศึกษา

ข้อสอบที่ใช้วัดและประเมินผลสำหรับนักศึกษาของ มสธ. จะสร้างเป็นสองรูปแบบเท่านั้น คือ ข้อสอบปรนัย 5 ตัวเลือก และข้อสอบอัตนัย ซึ่งชูศักดิ์ ศิริรุ่งพันธ์ (2559) กล่าวว่า ข้อสอบเลือกตอบ เป็นข้อสอบที่มีการกำหนดโจทย์ และตัวเลือกไว้ให้เลือก สามารถตรวจให้คะแนนได้ง่าย และสามารถตรวจได้ด้วยเครื่องตรวจกระดาษคำตอบ ซึ่งเหมาะกับนักศึกษา มสธ.

ในด้านทิศทางของระบบการวัดและการประเมินผลการศึกษา ธนภัทร จันทร์เจริญ (2562) กล่าวว่า “การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 4.0 ควรเป็นการประเมินผลระหว่างเรียนตามสภาพจริง ที่เน้นการปฏิบัติและประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นสภาพงานปัจจุบัน และสิ่งที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ เพื่อให้เกิดผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นจากการใช้ทักษะการคิดที่ซับซ้อน ซึ่งต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ความสามารถด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้เห็นความก้าวหน้าของผู้เรียน การวัดและประเมินผลในลักษณะนี้จำเป็นต้องใช้ข้อมูล ชิ้นงาน เครื่องมือ และวิธีการอย่างหลากหลาย ตลอดจนนาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาบูรณาการ”

จากที่กล่าวมา อังศุมาลิ บำรุงราษฎร์ (2562) ได้สรุปว่าการวัดผลมีประโยชน์หลายประการ ดังนี้

- ประโยชน์ในแง่ของผู้สอน ผู้สอนสามารถได้ข้อมูลย้อนกลับในแง่ของการจัดการเรียนการสอนบางตอนที่ควรต้องปรับปรุงแก้ไข เนื่องจากนักเรียนส่วนมากยังไม่เข้าใจ หรืออาจพบความผิดพลาดบางประการที่ควรปรับปรุงทั้งในด้านอุปกรณ์ แบบฝึกหัด และวิธีสอน หรือเครื่องมือวัด
- ประโยชน์ในแง่ของผู้เรียน ผลการสอบทำให้ผู้เรียนรู้จุดอ่อนหรือข้อบกพร่องของตนเองที่ควรปรับปรุงแก้ไข สามารถนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือกลุ่มเพื่อบอกความสามารถของผู้เรียน
- ประโยชน์ในแง่ของการบริหาร ผู้บริหารสามารถใช้ผลการสอบวัดเพื่อวางแผนการจัดการศึกษาในภาพรวมของสถานศึกษา
- ประโยชน์ในแง่ของการประเมินผลโครงการหรืองานวิจัย การสอบวัดนอกจากจะให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการเรียนการสอนแล้ว การสอบวัดในโครงการ หรือเพื่องานวิจัย จะสามารถใช้ข้อมูลเพื่อการบ่งชี้ความสำเร็จของโครงการหรืองานวิจัยนั้น ๆ
- ประโยชน์ในงานแนะแนว การสอบวัดที่ได้มาตรฐาน จะเป็นข้อมูลที่ดีสำหรับการแนะแนวและการบริหาร สามารถบอกได้ว่าผู้เรียนควรเรียนต่อหรือทำงานได้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศศิธร บัวทอง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่าการประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะต้องเป็นการประเมินผลเชิงคุณภาพ สร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงาน (Portfolios) ของผู้เรียนให้เป็นมาตรฐานและมีคุณภาพ ดังนั้นการประเมินผลแนวใหม่จะต้องเน้นการปฏิบัติจริง เป็นการประเมิน การกระทำ การแสดงออกในหลาย ๆ ด้านของผู้เรียนตามสภาพความเป็นจริง ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน หรือสถานที่อื่น ๆ นอกโรงเรียนโดยครูไม่ได้จัดสถานการณ์ เป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งสภาการวิจัยแห่งชาติ (National Research Council) ประเทศสหรัฐอเมริกา (2011 : ออนไลน์) เน้นว่า การประเมินทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างแนบเนียนและเหมาะสม ดังนั้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน (Classroom Assessment) หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ตีความ บันทึกข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยการดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอน นับตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอน โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติกรรมที่ ต้องการวัด ข้อมูลที่ได้ก็นำไปใช้ในการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความก้าวหน้า จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงให้แก่ผู้เรียน การตัดสินผลการเรียนรู้รวบยอดในเรื่อง หรือหน่วยการเรียนรู้ หรือในรายวิชา และการวางแผนออกแบบการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ต้องดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินผลอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงงาน การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ เป็นต้น โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน

การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นการวัดและประเมินผลสภาพที่แท้จริงของนักเรียนเป็นพื้นฐานของเหตุการณ์ในชีวิตจริง ยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญและสัมพันธ์กับการเรียนการสอน เน้นพัฒนาการที่ปรากฏให้เห็นผู้เกี่ยวข้องในการประเมินมีหลายฝ่ายและเกิดขึ้นในทุกบริบท จึงเป็นการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการและความรู้เท่าทันด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต ดังนั้นการวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะต้องเป็นการประเมินผลเชิงคุณภาพ เน้นการปฏิบัติจริง บูรณาการวิธีการประเมิน และใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย สร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงาน (Portfolios) ของผู้เรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดและประเมินผล และนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขงาน